

کشور های آسیای مرکزی بخاطر جلوگیری از گسترش جهاد گرایی باید با هم متحد شوند

خروج نیروهای آمریکایی از افغانستان در سال جاری به همسایگان این کشور مانند خود افغانها تقریباً یکسان نگران کننده است. پنج کشور آسیای مرکزی – ازبکستان، تاجیکستان، قزاقستان، قرقیزستان و ترکمنستان – ترس از یک خیزش ناگهانی در تروریزم اسلامی دارند، همچنان ترس از افزایش ورود هروئین و سیلی از پناهندگان. مداخله ی به رهبری امریکا در افغانستان که هدف آن ریشه کن کردن القاعده از افغانستان بود، احتمالاً در عوض تخم جهادگرایی را در یک میدان وسیعتر افشاند است. عبدالعزیز کامیلوف، وزیر خارجه ازبکستان و ایرلن ادیسوف همتای قزاقی اش از تهدید های جدی برای امنیت منطوقی پس از ۲۰۱۴ هشدار داده اند. رئیس جمهور تاجیکستان امام علی رحمانوف خروج غرب را "یک موضوعی با عمیق ترین نگرانی" توصیف کرده است. قاچاق مواد مخدر یک منبع بزرگ درآمد برای شبه نظامیانی که به آسانی وارد ترکمنستان، ازبکستان و تاجیکستان از طریق مرز ۱۲۰۰ مایلی (تقریباً ۱۹۳۱ کیلومتری) افغانستان میشوند، است.

در خفا مقامات روسی در مورد خروج امریکایی ها ابراز نگرانی میکنند. اما ماسکو همچنان این خلی سیاسی را به عنوان یک فرصتی بخاطر مستحکم کردن خود در منطقه ای که آن را همواره حیاط پشتی خانه ی خود پنداشته، استفاده میکند. کریملین به قرقیزستان وعده ی ۱,۱ میلیارد دالر کمک نظامی و بخشش بدهی به ارزش ۵۰۰ میلیون دالر را وعده داده است. در عوض، بیشکک برای بستن یک پایگاه هوایی امریکا در کشور (با کرملین) موافقت نموده است. در تاجیکستان، در اکتوبر سال گذشته پارلمان برای اجازه ی مستقر نمودن ۶۰۰۰ نیروی روسیه تا ۳۰ سال دیگر داخل خاک تاجیکستان رای داد.

چین هم، وارد این مزایده شده است. این کشور مقامات ارشد خود را به سفر های درازمدت کشور های آسیای مرکزی بخاطر نگه داشتن چشم اندازی برای افزایش تجارت و وعده ی میلیارد ها دالر به عنوان وام و سرمایه گذاری نمودن در پروژه های زیربنایی فرستاده است. یکی دیگر از ابتکار چینی ها، سازمان همکاری شانگهای، کمک به ارتش (کشورهای) آسیای مرکزی را سوق میدهد. چین و روسیه بحث های شدید را با کشورهای مانند هند، پاکستان و ایران براه انداخته اند تا به یک رهافت مشترک برای برقراری ثبات در افغانستان به موافقت برسند.

ترس برای ثبات آسیای مرکزی، با گزارشهای که جنبش اسلامی ازبکستان در حال ایجاد پایگاه در امتداد مرز افغانستان است افزایش یافته است. جنبش اسلامی ازبکستان با متحدان شان که القاعده و طالبان را هم شامل میشود، در حال آماده سازی برای تخریب جنگجویان بیشتر پس از ترک امریکایی ها در افغانستان است. ستیزه جویان پاکستانی کمک به جنبش اسلامی ازبکستان را سخاوتمندانه با اسلحه، پول و استخدام سرباز ادامه میدهند.

این گروه در حال حاضر دارای پایگاه ها در اطراف شهر شمالی افغانستان کندهار است. با این حال، تحولات در ولایت بدخشان در شمال شرق کشور – که از تاجیکستان تنها با رود باریک پنج جدا شده است – در حال حاضر به یک تهدید حتی بزرگتر به امنیت در منطقه اشاره میکند. صد ها افراد حزب جنبش اسلامی ازبکستان در حال تلاش برای اشغال چندین ولسوالی در بدخشان اند. از این مناطق (در بدخشان) جنوب تاجیکستان، مرز شمال غرب پاکستان و شرق افغانستان با فاصله ای اندکی قابل توجه ای قرار دارد. گام بعدی برای شبه نظامیان حفظ تمامی راهرو شمال شرق افغانستان که یک پایگاه عملیاتی برایشان ارائه میکند خواهد بود.

اما با وجود موجودیت منافع مشترک بزرگ با مبارزه با این تهدید، این پنج کشور باهم درین مورد متحد نیستند، آنها قادر به توافق به یک سیاست مشترک در مورد چگونگی ایجاد ثبات در افغانستان نیستند .

قاجاق مواد مخدر، فساد اداری و فقر در تاجیکستان متداول است. در ازبکستان، اسلام کریموف رئیس جمهور ۷۵ ساله که دفتر ریاست جمهوری را به مدت تقریباً ربع یک قرن بدست دارد در حال حاضر به یک بحران جانشینی، قسمیکه دو دخترش بر سر جانشینی او مجادله دارند دچار است. برمبنای گزارش دیده بان حقوق بشر زندان های رئیس جمهور این کشور زندانیان سیاسی بیشتر نسبت به بقیه اتحاد جماهیر شوروی سابق دارد. تنها قرغیزستان، که هیچ خط مرزی با افغانستان ندارد کشوری با شباهت های دموکراسی است. اما دولت ضعیف این کشور به آسانی باعث هدف گیری حملات جنبش اسلامی ازبکستان میشود .

کشور های آسیای مرکزی باید بر این چالش های مشترک پیروز شوند. برای جلوگیری بازخیزی جهادگرایی افغانی از گسترش آن در سراسر منطقه ضرورت به اقدام هماهنگی از طرف همسایگان افغانستان دارد. همچنان غرب باید نقش سازنده تری بازی کند. کشور های بازمانده از جماهیر سابق شوروی احساس میکنند که توسط دولت های امریکا و افغانستان نادیده گرفته شده اند، و به اعضای ناتو که به پایان دادن جنگ در افغانستان شکست خورده اند بی اعتماد شده اند. بازگرداندن اعتماد آنها (امریکا و افغانستان) یک امر فوریست. برای آسیای مرکزی خیلی چیزها در معرض خطر قرار دارد تا گذاشته شود که شکست بخورد.

ⁱ <http://www.ahmedrashid.com/wp-content/archives/afganistan/articles/pdf/CentralAsianstatesmustunitetohaltthespreadofjihadism.pdf>